

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 95/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vedenú pod sp. zn. Rvp 15592/2015 a sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Slobodníkom, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vedenú pod sp. zn. Rvp 15593/2015, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 449/2015 z 25. septembra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] vedené pod sp. zn. Rvp 15592/2015 a sp. zn. Rvp 15593/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 95/2016.

Sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na ich prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a sťažnosť [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 449/2015 z 25. septembra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažností, ktoré sú identické, a ich príloh vyplýva, že sťažovatelia podali 9. júna 2015 na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhali, aby súd nariadil Dopravnému podniku mesta Košice (ďalej len „odporca“) zdržať sa užívania miestnej komunikácie pred bytovým domom na [REDAKOVANÉ] ako zastávky autobusov mestskej hromadnej dopravy do právoplatného skončenia konania o ochranu osobnostných práv sťažovateľov. Z ich návrhu na nariadenie predbežného opatrenia tiež vyplynulo, že sťažovatelia sa návrhom vo veci samej budú domáhať proti správcovi miestnej komunikácie a odporcovi ochrany pred neoprávneným zásahom do ich súkromia vrátane náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie ich práva na súkromie.

Okresný súd o návrhu sťažovateľov rozhodol uznesením sp. zn. 17 C 367/2015 zo 7. júla 2015 tak, že návrh sťažovateľov na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovatelia podali proti uvedenému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd dospel k záveru, že „*navrhovanú dočasnú úpravu pomerov účastníkov predbežným opatrením v znení, ktorým by súd zakázal odporcovi užívať miestnu komunikáciu na [REDAKOVANÉ] ako zastávku (všetkých)*

autobusov mestskej hromadnej dopravy v Košiciach prevádzkovej odporcom, však podľa názoru odvolacieho súdu nemožno považovať za primeranú (proporcionálnu) vo vzťahu k osvedčenému porušeniu práv a právom chránených záujmov navrhovateľov. Požadovaná predbežná úprava pomerov účastníkov vo svojich dôsledkoch by viedla k zrušeniu (dočasnej) autobusovej zastávky MHD ako takej, ktorej zriadenie a umiestnenie ako dočasné riešenie a na nevyhnutný čas z dôvodu vykonávania rekonštrukčných prác na električkových tratiach v Košiciach, bolo schválené Mestom Košice a Krajským dopravným inšpektorátom v Košiciach ako orgánmi vykonávajúcimi verejnú správu a odborný dozor v cestnej doprave... Predbežným opatrením s navrhovaným obsahom by bolo neprípustne (nad rozsah nevyhnutne potrebnej miery obmedzenia) zasiahnuté do práv odporcu a jeho prevádzkovej činnosti pri poskytovaní dopravných a prepravných služieb v mestskej doprave, ktoré je odporca v primeranom rozsahu povinný zabezpečiť na území mesta v súlade so zmluvou o dopravných službách vo verejnom záujme a povinnosťami vyplývajúcimi zo zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave... So zreteľom na uvedené skutočnosti... bolo možné vyvodiť len ten záver, že navrhovateľmi navrhovaná dočasná úprava pomerov vo vzťahu k odporcovi neprichádza do úvahy pre prekročenie medzi určených zákonnými predpokladmi predbežného opatrenia.“.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú, že krajský súd napadnutým uznesením porušil ich označené práva. Argumentuje tým, že napadnuté uznesenie je arbitrárne, pretože krajský súd odmietol poskytnúť ochranu ich porušovaným právam, ústavne konformným spôsobom sa nevysporiadal s ich námietkami. Sťažovatelia tvrdia, že ustanovenia právnych predpisov nedávali súdu žiaden priestor na úvahu o tom, či zásah do súkromia navrhovateľov je primeraný, či je nevyhnutný, či je prípustný z hospodárskych či iných dôvodov, keďže akýkoľvek z uvedených zásahov by musel byť v súlade so zákonom. Podľa názoru sťažovateľov princíp proporcionality je uplatniteľný len v rámci princípu legality, teda zákonom dovoleného zásahu do základných práv.

Na základe uvedených skutočností v závere svojich sťažností sťažovatelia zhodne navrhujú, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19

ods. 2 ústavy, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil, priznal každému zo sťažovateľov finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € a zaviazal krajský súd na náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K spojeniu vecí na spoločné konanie (bod 1 výroku tohto uznesenia)

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 15592/2015 a sp. zn. Rvp 15593/2015 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť napadnutého uznesenia krajského súdu, identickú argumentáciu použitú v ich sťažnostiach, ako aj identický rozsah napadnutých práv a totožnosť v osobe krajského súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

2. K sťažnostiam samotným (bod 2 výroku tohto uznesenia)

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu, ktorý potvrdil prvostupňové rozhodnutie tak, že nevyhovelo návrhu sťažovateľov na nariadenie predbežného opatrenia.

Podľa § 102 ods. 1 OSP ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé

následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. OSP) (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia

v žiadnom prípade nevyklučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000, č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľmi napadnuté uznesenie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia svoj právny záver o správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu odôvodnil

neprimeranosťou navrhovaného predbežného opatrenia, ktorej relevantnú časť ústavný súd citoval v prvej časti tohto rozhodnutia. Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z okolností prípadu, odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno prima facie považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože z odôvodnenia napadnutého uznesenia nepriamo vyplýva to, že by odporcovi v konaní hrozila nepomerne väčšia ujma v dôsledku nariadenia predbežného opatrenia než ujma, ktorú osvedčili sťažovatelia vo svojom návrhu. V tejto súvislosti krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dodal, že kompenzácia tvrdenej ujmy sťažovateľov spôsobenej nedovoleným zásahom do ich práv bude ešte predmetom konania vo veci samej. Táto miera úvahy je logická a vyvážená, pričom vychádza z konkrétnych osvedčených skutočností. V súvislostiach vyváženosť tejto úvahy spočíva aj v dočasnosti osvedčeného zásahu do práv sťažovateľov, pretože sťažovatelia si boli vedomí dočasného nepohodlia v súvislosti s rekonštrukciou električkových tratí. Sťažovatelia napriek uvedenému sa v danej situácii domáhali ochrany svojich práv práve predbežným opatrením, ktoré, ak by súd nariadil, v konečnom dôsledku by tak znamenalo nepomerne väčší zásah do práv a povinností odporcu, ako aj iných osôb— verejnosti. Ústavný súd preto konštatuje, že úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno považovať ani za svojvoľné alebo také, ktoré by boli v rozpore so zmyslom a účelom predbežného opatrenia. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil signály, ktoré by nasvedčovali tomu, že v prípade sťažovateľov rozhodnutím všeobecného súdu došlo k takému procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovatelia majú na celú vec odlišný názor a s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasia. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľov (obdobne m. m. II. ÚS 218/02, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08).

V danom prípade teda ústavný súd na základe uvedených zistení konštatuje, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľov, pretože ochranu ich označeným právam ako účastníkom konania poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní vo veci samej, a to prostredníctvom účinného

a dostupného právneho prostriedku nápravy. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2016